

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۰/۵/۲۲

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

بررسی تاثیر عدم استفاده از الگوها و روش های نوین تدریس بوسیله معلمان از دیدگاه معاونان اجرایی و معلمان مقطع ابتدایی شهرستان مشکین شهر

زینب نورمحمدی^۱، اعظم حاجی زاده^۲، اعظم اختری گبلو^۳

۱- کارشناسی آموزش ابتدایی، آموزگار پایه سوم، آموزش و پرورش مشکین شهر، اردبیل، ایران، کد پرسنلی: ۵۱۸۷۹۹۸۷

۲- کارشناسی ادبیات، آموزگار پایه چهارم ابتدایی، آموزش و پرورش مشکین شهر، اردبیل، ایران، کد پرسنلی: ۱۱۴۴۷۶۰۴

۳- کارشناسی کامپیوتر، معاون اجرایی، آموزش و پرورش مشکین شهر، اردبیل، ایران، کد پرسنلی: ۵۱۸۷۵۷۸۹

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر عدم استفاده از روش های نوین تدریس بوسیله معلمان از دیدگاه معاونان اجرایی و معلمان مقطع ابتدایی شهرستان مشکین شهر می باشد. روش پژوهش حاضر از نظر هدف توسعه ای و به لحاظ روش اجرا و گردآوری اطلاعات توصیفی - پیمایشی بوده و رویکرد کلی آن ترکیبی است. جامعه آماری این پژوهش کلیه معاونان اجرایی و معلمان مقطع ابتدایی شهرستان مشکین شهر در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بود که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۲۷ نفر به روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب و به ابزار پژوهش ابزار گردآوری داده ها، که پرسشنامه محقق ساخته بود که روایی صوری آن توسط پنج تن متخصصان علوم تربیتی ارزیابی و تایید شد و پایایی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۴۷ بدست آمد پاسخ دادند. جهت تجزیه و تحلیل یافته ها از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ و Amos22 استفاده گردید. یافته ها نشان داد یافته های تحقیق حاضر نشان می دهد که عواملی چون بی تناسبی جمعیت کلاس با فضای مورد نیاز، ناکافی بودن زمان اختصاص یافته به تدریس، ضعف اعتماد به نفس معلم، کم توجهی به طراحی آموزشی، ضعف حمایت کافی از جانب مدرسه و ضعف توان مالی جهت تجهیز مدرسه به وسایل تکنولوژی آموزشی در به کار نرفتن روش های نوین تدریس تاثیر دارد.

کلید واژه ها: عدم استفاده، روش های نوین تدریس، معاون اجرایی، معلمان، مقطع ابتدایی، دانش آموزان، مشکین شهر

۱- مقدمه

مطالعه و بررسی تاریخچه توسعه و تحول جوامع صنعتی نشان می دهد که نیروی انسانی ماهر و پرورش یافته در فرایند تحول جامعه سنتی به جامعه صنعتی تاثیر انکار ناپذیر داشته است. استفاده مطلوب از سرمایه های انسانی در ایجاد بهره وری نقش به سزایی دارد (عسکریان، ۱۳۹۱). از طرفی اساس خودکفایی و استقلال هر جامعه ای بر پایه های وجودی سازمان های آموزشی آن جامعه استوار است و در بین تمام نیروهای اثر بخش یک سازمان آموزشی اغلب صاحب نظران و متفکران مسایل تربیتی اعتقاد دارند که معلمان مهم ترین عامل موثر در جریان تعلیم و تربیت هستند، لذا توجه به چگونگی تامین نیاز و دقت در گزینش و به کارگیری معلمان می تواند منجر به افزایش رضامندی و تعهد آنان در سازمان مطبوع گردد. امروزه تعلیم و تربیت آدمی را از دشوارترین، ظریف ترین و پرثمر ترین کارهای انسان می دانند. آن را امری پر ارج و وقت گیر توصیف می کنند که ثمره و نتایج قطعی و نهایی آن دیر به بار می آید. در این میان معلمان برترین نقش را بر عهده دارند و نقطه آغاز هر تحول

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۷۷۸۶-۲۹۸۰

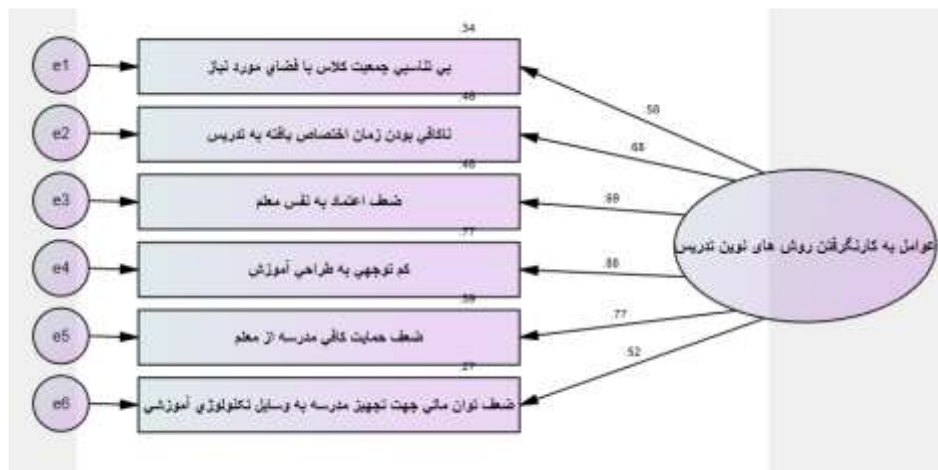
آموزشی و پرورشی به شمار می آیند (قربانی، ۱۳۹۲). تدریس در گذشته بر اساس دیدگاه متخصصان تعلیم و تربیت به معنی انتقال معلومات بوده اما صاحب نظران جدید تعلیم و تربیت بر این باورند که معلم باید روش دانستن را به دانش آموز بیاموزد نه اینکه صرفاً به انتقال فرمول ها و معلومات اکتفا کند. معلم باید دانش آموز را کمک کند تا خود تجربه کند و از طریق تجارب خود مطالب را فرا گیرند، لذا توجه به کیفیت و شیوه تدریس معلمان باید امر بسیار ضروری و جدی تلقی شود و برنامه ریزان و مسئولان موظفند که فرصت های لازم برای آشنایی هرچه بیشتر معلمان با روش ها و الگوهای جدید و خلاق تدریس را فراهم نموده و شرایط و امکانات را برای اجرای موفقیت آمیز این روش ها آماده نمایند (شعبانی، ۱۳۹۳). تاریخچه مطالعات نشان می دهد روش های تدریس چه در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و چه در ایجاد انگیزه و رضایت خاطر، و رشد خلاقیت آنان موثر است. وظیفه معلمان در فرایند تدریس تنها انتقال واقعیت های علمی به دانش آموزان نیست بلکه باید موقعیت و شرایط مطلوب یادگیری را فراهم نماید و چگونه اندیشیدن و چگونه آموختن را به شاگردان بیاموزند. یعنی کار معلم نه تنها انتقال دانش، بلکه پرورش توان تفکر منطقی و پرورش شخصیت سالم است و معلمان موفق برای شاگردان خود تنها عرضه کننده مطالب تخصصی نمی باشند بلکه شاگردان خود مطالب شناختی و اجتماعی و نحوه استفاده موثر از آنها را می آموزند. در آموزش و پرورش نقش نیروی انسانی به خصوص معلم از مهم ترین عوامل موثر در رشد و توسعه کیفی و محتوایی تربیت به شمار می آید (معیری، ۱۳۹۶). امروزه بسیاری از طراحان و مسئولان آموزش و پرورش از شیوه های رایج تدریس ناراضی هستند و بدین ترتیب از نوآوری و نوگرایی در این زمینه استقبال می کنند. کارایی روشهایی مثل: سخنرانی، انتقال اطلاعات از معلم به دانش آموز و تاکید بر محفوظات که شالوده روش تدریس سنتی است مدت هاست مورد ایراد و پرسش قرار گرفته است. برای جبران کمبود های این گونه روش ها عده ای از متخصصان استفاده از وسایل و روش های نوین مثل فیلم، اسلاید، نوارهای دیداری و شنیداری و سی دی های آموزشی را توصیه می کنند و عده ای دیگر روش های بحثی و پرسش و پاسخ و انجام دادن آزمایش های انفرادی و گروهی را جانشین روش های قبلی کرده اند (فولکر و باگت، ۲۰۱۵). روش های نوین تدریس فرصت یادگیری از طریق مشارکت و عمل را برای دانش آموزان در زمینه موضوع های مورد علاقه شان به گونه ای فراهم می کند که به رشد مهارت های زندگی آنان منجر شود. در نتیجه یکی از مهم ترین موضوعاتی که امروزه دست اندر کاران تعلیم و تربیت کشور را به خود مشغول کرده است، نحوه مواجه شدن آموزش و پرورش با فرصت ها و تهدید های حاصل از گسترش و توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات و برنامه ریزی دقیق و اصولی برای بهره برداری و استفاده از آنها می باشد. در راستای تحقق این هدف آموزش و پرورش کارساز است ولی عدم استفاده از روش های نوین تدریس موجبات کندی یادگیری را فراهم می کند که خود مسئله ساز است ولی اظهار نظر قطعی در این زمینه مستلزم تحقیق میدانی است. با توجه به مطالب ذکر شده پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر عدم استفاده از روش های نوین تدریس بوسیله معلمان از دیدگاه معاونان اجرایی و معلمان مقطع ابتدایی شهرستان مشکین شهر انجام گرفته است.

۲- روش

روش پژوهش حاضر از نظر هدف توسعه ای و به لحاظ روش اجرا و گردآوری اطلاعات توصیفی - پیمایشی بوده و رویکرد کلی آن ترکیبی است. جامعه آماری این پژوهش کلیه معاونان اجرایی و معلمان مقطع ابتدایی شهرستان مشکین شهر در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بود که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۲۷ نفر به روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب و به ابزار پژوهش ابزار گردآوری داده ها، که پرسشنامه محقق ساخته بود که روایی صوری آن توسط پنج تن متخصصان علوم تربیتی ارزیابی و تایید شد و پایایی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۴۷ بدست آمد پاسخ دادند. جهت تجزیه و تحلیل یافته ها از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ و آزمون t تک نمونه ای استفاده گردید.

1. Faulker & Baggett

۳- یافته ها

نمودار (۱): بررسی موانع استفاده از الگوها و روش های نوین تدریس بوسیله معلمان در حالت ضرایب معناداری

جدول (۱): بارهای عاملی (ضرایب لامبدا) و ضرایب معناداری مولفه های عوامل بکارنگرفتن روش های نوین تدریس

شماره	مولفه	بار عاملی	T	معناداری
۱	ضعف توان مالی جهت تجهیز مدرسه به وسایل تکنولوژی آموزشی	۰/۵۲۳	-	-
۲	ضعف حمایت کافی مدرسه از معلم	۰/۷۶۸	۹/۱۵۱	۰/۰۰۰
۳	کم توجهی به طراحی آموزش	۰/۸۷۷	۹/۶۲۲	۰/۰۰۰
۴	ضعف اعتماد به نفس معلم	۰/۶۹۴	۸/۶۸۰	۰/۰۰۰
۵	ناکافی بودن زمان اختصاص یافته به تدریس	۰/۶۷۸	۸/۵۷۵	۰/۰۰۰
۶	بی تناسبی جمعیت کلاس با فضای مورد نیاز	۰/۵۸۰	۷/۸۱۸	۰/۰۰۰

در جدول بالا بارهای عاملی (ضرایب لامبدا) هر کدام از مولفه های عوامل مؤثر بر بکارنگرفتن روش های نوین تدریس مشاهده می شود. همان طور که مشاهده می شود مولفه کم توجهی به طراحی آموزش بیشترین بار عاملی را به خود اختصاص داده و همچنین طبق مدل تحلیلی بیشترین واریانس تبیین شده (۰/۷۷) را دارد. بعد از آن مولفه ضعف حمایت کافی مدرسه از معلم است. همچنین معناداری متناظر با T در همه مولفه ها معنادار بوده که نشان دهنده این است که مولفه ها به خوبی متغیر عوامل به کار نگرفتن روش های نوین تدریس را منعکس می کنند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۷۸۶-۲۹۸۰

۴- نتیجه گیری

از آنجایی که روش های نوین تدریس زیر بنای آموزش اثر بخش را تشکیل می دهند و می توانند بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان اثر بگذارند، هرچه روش های نوین تدریس با نیازمندی های تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان سازگار تر باشد، عملکرد فردی و جمعی دانش آموزان بهبود می یابد و تاثیر روش های نوین تدریس بیشتر و بهتر خواهد شد.

تحقیق حاضر که با هدف بررسی تاثیر برخی از عوامل بر به کار نگرفتن روش های نوین تدریس به وسیله معلمان از دیدگاه معاونان اجرایی معلمان مدارس ابتدایی شهرستان مشکین شهر انجام شده است، نشان می دهد که شش عامل بی تناسبی جمعیت کلاس با فضای مورد نیاز، ناکافی بودن زمان اختصاص یافته به تدریس، ضعف اعتماد به نفس معلم، کم توجهی به طراحی آموزش، ضعف حمایت کافی مدرسه از معلم، ضعف توان مالی جهت تجهیز مدرسه به وسایل تکنولوژی آموزشی در به کار نگرفتن روش های نوین تدریس دخالت دارند و از آنها تاثیر می پذیرند.

بنابراین می توان اینگونه نتیجه گرفت که از دید معاونان اجرایی و معلمان دوره ابتدایی شهرستان مشکین شهر مهم ترین موانع شرایط فیزیکی کلاس و عدم امکانات نوین آموزشی (کمبود منابع و مواد آموزشی، فقدان نور و تهویه مناسب در کلاس درس، حجم زیاد کتب درسی و کمبود وقت کلاس، فقدان نظارت و راهنمایی مناسب در مدرسه، نداشتن حمایت از طرف مدرسه نسبت به استفاده از روشهای نوین تدریس، نحوه چیدمان کلاس و تعداد زیاد دانش آموزان، فقدان زمان برای آموزش و نبود فرهنگ استفاده از روشهای نوین تدریس) می باشند.

هم چنین مانع بعدی از دید معاونان اجرایی و معلمان دوره ابتدایی عدم ترغیب دانش آموزان برای استفاده از روش های نوین یادگیری بود اما با توجه به پاسخ هایی که معلمان به پرسشنامه داده اند، معلم در برابر تغییر و دیدگاه های منفی منجر به عدم به کار گیری روش های نوین تدریس مقاومت نمی کند و معلمان خود را مانعی برای این امر نمی بینند.

بنابراین جهت ایجاد بهبود وضعیت به کار گیری الگوها و روش های نوین تدریس می بایست هریک از این موانع را از میان برداشت تا در نتیجه آن دیدگاه در معلمان بهبود یابد. برای این منظور پیشنهادات ذیل ارائه می گردد:

با توجه به اینکه یکی از دلایل به کار نگرفتن روش های نوین تدریس به وسیله معلمان شرایط و امکانات بود، پیشنهاد می شود: با ایجاد ساختاری جدید در کلاس یا به عبارت بهتر نحوه چیدمان کلاس درس دیدگاه معلمان را نسبت به این موانع بهبود بخشد. تناسبی بین تعداد دانش آموزان و تعداد امکانات آموزشی در کلاس برقرار شود تا دیدگاه معلمان را نسبت به این موانع بهبود بخشد. با ایجاد فرهنگسازی برای استفاده از اینترنت چند رسانه ای ها و استفاده از منابع و سایت های علمی معتبر در کتابخانه مدرسه در بین دانش آموزان می توان گام موثرتری در از بین بردن موانع برداشت.

با توجه به اینکه یکی از دلایل به کار نگرفتن روش های نوین تدریس به وسیله معلمان دانش آموزان بودند پیشنهاد می شود: سعی در ترغیب و تشویق دانش آموزان به یادگیری گروهی و تغییر در نحوه تعامل دانش آموزان با یکدیگر شود. با بالا بردن اعتماد به نفس دانش آموزان و از بین بردن ترس و اضطراب آنان در استفاده از روش های نوین تدریس این موانع را از بین ببرند. سعی شود با تشکیل کلاس های تقویتی در زمینه یادگیری از طریق اینترنت و چند رسانه ای ها توانایی دانش آموزان را در استفاده از روش های نوین یادگیری بالا برد.

با توجه به اینکه یکی از دلایل به کار نگرفتن روش های نوین تدریس خود معلمان بودند پیشنهاد می شود: برگزاری دوره های آموزشی جهت افزایش بینش و آگاهی معلمان نسبت به مزایای استفاده از روش های نوین تدریس. تشویق معلمان به خود گویی های مثبت و ایجاد اعتماد به نفس استفاده از شیوه های نوین تدریس افزایش کیفیت محتوای آموزش مرتبط با محتوا از طریق کتب کمک آموزشی متناسب با شیوه های نوین تدریس برای معلمان و برگزاری کلاس ها و دوره های آموزش الگوهای نوین تدریس ضمن خدمت برای معلمان.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ISSN

۵-منابع

شعبانی زهرا. (۱۳۹۳). بررسی تطبیقی برنامه تربیت معلم ایران و چند کشور جهان. فصلنامه تعلیم و تربیت ، شماره ۳، نشریه پژوهشکده تعلیم و تربیت .

عسگریان مصطفی. (۱۳۹۱). جامعه شناسی آموزش و پرورش. انتشارات دانشگاه خواجه نصیر، تهران.

قربانی قربانعلی و همکاران. (۱۳۹۲). آموزش راه های یادگیری، نشر دانشجو .

معیری محمد طاهر. (۱۳۹۶). مسایل آموزش و پرورش، انتشارات امیر کبیر ، تهران.

Faulker, P., & Baggett, C.D. (2015) . actively teaching: strategies for use in the agriculture classroom. The agricultural education magazine, 78 (2), pp. 24-26.